

Groddjursinventering/utredning tillhörande detaljplan för Nordtag, Kungälv kommun

Lina Ahnby, Therese Alfsdotter och Calle Bergil, Melica gröna konsulter

2017-05-18

melica

Fiskhamnsgatan 10
414 58 Göteborg
031 85 71 00
www.melica.se

Groddjursinventering/utredning tillhörande detaljplan för Nordtag, Kungälv kommun
2017-05-18

Uppdragsgivare: Kungälv kommun

Uppdragsgivarens kontaktperson: Jessica Andersson & Viktor Zettergren

Uppdragsledare: Lina Ahnby, Melica

Inventering och rapport: Lina Ahnby, Therese Alfsdotter & Calle Bergil, Melica

Kvalitetsgranskning: Calle Bergil, Melica

Innehåll

Uppdraget.....	4
Metod	4
Inventerade småvatten.....	5
Objektsbeskrivning och fynd	6
Diskussion	9
Artskyddsförordningen.....	9
Förslag till skyddsåtgärder	9
I framtiden	11
Referenser.....	12

Uppdraget

Kungälv kommun arbetar med en detaljplan för bostäder och skola i Nordtag, del av Kastellegården 1:52. 2015 genomfördes en naturvärdesinventering i planområdet. Där framkom att *åkergröda* troligen förökar sig inom inventeringsområdet, främst i småvatten, kärr och sumpmarker. Inom planerat naturområde i detaljplanen återfinns dessa miljöer i flertal. Länsstyrelsen har därför i samrådet ansett att en kompletterande groddjursinventering är nödvändig, för att bedöma effekterna av hur detaljplanens genomförande kommer att påverka de groddjur som fortplantar sig inom planområdet.

Karta över planområdet.

Metod

Innan inventeringen började gjordes en kontroll i ArtDatabanken efter tidigare fynd av groddjur i området.

Inventeringen efter groddjur utfördes under dagtid 29 mars, 10 och 19 april samt nattetid den 4 maj. Innan besöken studerades ortofoto med utmarkerade fuktstråk/vatten, och utifrån detta kartlades möjliga livsmiljöer för groddjuren. Efter det första inventeringstillfället upprättades en karta med en grov indelning av möjliga lekvatten och övervintringsplatser. Frågan om sommarhabitat för födosök tas upp i diskussionen.

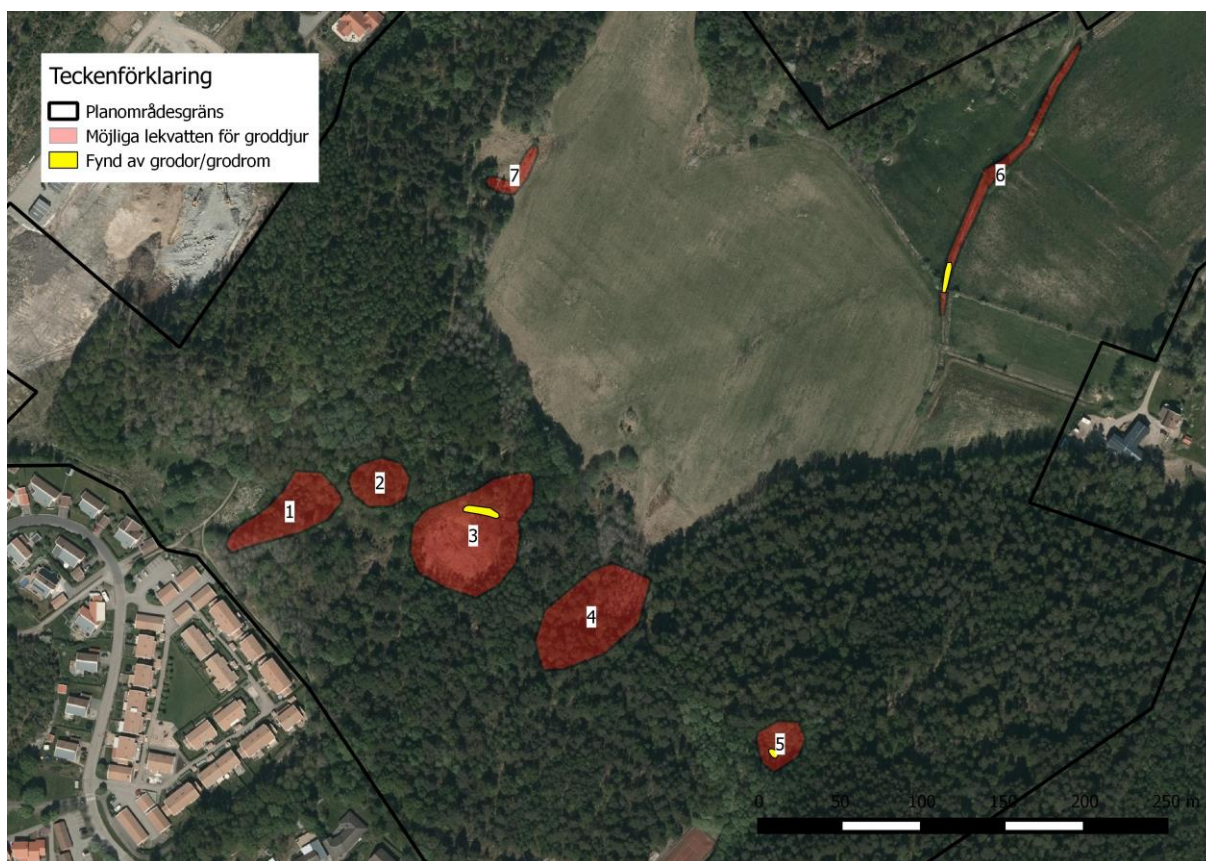
Inventeringstidpunkten valdes utifrån de datum då speciellt grodorna (åkergröda och vanlig groda) anses mest aktiva. Metoden innebar att under lekperioden lyssna och sedan genomsöka vattnen (diken, dammar etc.) efter groddjur (vuxna individer) samt grodrom och möjligen yngel om leken startat tidigt.

Större och mindre vattensalamander är lättare att se på natten då de gärna gömmer sig i vattenvegetation dagtid. En vedertagen metod för att inventera vattensalamandrar är att spana efter dem från strandkanten med stark lampa. Då vattensalamandrar har sina primära lekperioder i maj-juni utfördes nattinventeringen i början av maj.

Utifrån inventeringsresultatet har en bedömning gjorts av möjliga konsekvenser för groddjuren av detaljplanens genomförande, samt de åtgärder som kan behövas för att trygga groddjurspopulationen i området.

Inventerade småvatten

Vid det första besöket inom planområdet hittades ett flertal småvatten/fuktområden där det är möjligt för groddjur att leka/övervintra.

Karta 2: Delområden med möjliga lekvatten för groddjur samt fynd av grodor.

Objektsbeskrivning och fynd

Delområde 1. Området består av ett fuktstråk med stillastående vatten i en fördjupning i ett videbestånd (se kartan ovan). Här skulle groddjur kunna leka men det kan vara för skuggat för att vara en optimal lekplats. Vattnet är så pass grunt att det inte är troligt att det används som övervintringsområde. Däremot är hela skogsområdet i anslutning till delområde 1 och 2 lämplig som födosökshabitat sommartid.

Groddjur: Inga groddjur observerades

Delområde 2. Detta område har ett flertal mindre gropar vilka framförallt skulle kunna användas av salamandrar.

Groddjur: För att säkerställa att större och mindre vattensalamander inte leker i detta område gjordes en nattinventering den 4 maj, men inga salamandrar hittades. Däremot har flera vuxna individer av grodor setts i området; vanlig groda har kunnat artbestämmas men under nattinventeringen sågs även tre grodor som inte kunde artbestämmas då de gömde sig i vattnet. Området antas därför vara ett lämpligt uppehållsområde.

Vanlig groda i delområdet 2.

Delområde 3. I kärret finns det flera fördjupningar vilka är lämpliga leklokaler för både grodor och salamandrar. Kärret är också lämpligt övervintrings- och sommarhabitat.

Groddjur: I kärret hördes vid besöket den 29 mars (2017) cirka 50 spelande hanar av vanlig groda och cirka 70 grodromsklumpar räknades. Den 10 april hittades ytterligare cirka 50 grodromsklumpar i ovan nämnda kärr, samt en ensam grodromsklump i en öppen del av kärret några meter nordost. Även en individ av vanlig groda påträffades.

Den 4 maj genomfördes en nattinventering efter groddjur. I kärret hittades ett tiotal mindre vattensalamandrar. Även åkergröda observerades vid detta besök, vilket indikerar att även denna art leker i kärret. Det är möjligt att kärret har fler områden med öppen vattenspegel men då det är sankt går det inte att ta sig ut till mitten för att verifiera detta.

Grodlek i delområde 3.

Mindre vattensalamander i delområde 3.

Delområde 4. Sumpskog öster om kärret. Denna del av området är ett viktigt furageringsområde/sommarhabitat för grodor och även en möjlig övervintringslokal då det finns

djupare vatten i framförallt fuktstråket närmare åkern. Det är troligt att en stor del av populationen som leker i kärret upphåller sig i detta område under sommaren.

Groddjur: Inga groddjur observerades.

Sumpskog i delområde 4.

Delområde 5. Kärr i barrskogsområde på berget i öster. Detta kärr har också en öppen vattenspegel med djupare partier, vilket är en lämplig miljö för grodor. Framför allt åkergroda anses trivas i skogsmiljöer som denna.

Groddjur: I denna damm hittades grodrom under besöket den 19 april. I kärret i delområde 5 var också 11 romklumpar lagda, även här troligen av åkergroda, då denna anses gilla barrskogsvatten bättre än vanlig groda.

Delområde 6. Öppet dike i åkern. Diket bedöms som tillräckligt stort och djupt för att groddjur ska kunna både leka och övervintra.

Groddjur: I diket hittades 16 romklumpar den 19 april, troligen av åkergroda då de var nylagda. Åkergroda finns lekande inom närområdet Vena (Bergil & Bydén, 2013) men även utseendet på romklumparna tydde på detta. Grodpopulationen i detta lekområde använder antagligen både åkern, grundare diken och skogen både i väst och öst som födosöksområde. Under nattinventeringen den 4 maj observerades även en padda.

Diket i delområde 6.

Delområde 7. Öppet dike och översvämningsområden i en igenväxande del av åkern i väster. Diket är möjligen för litet och om det torkar ut tidigt på säsongen är det inte optimalt för groddjur.

Groddjur: Inga grodor observerades.

Diskussion

Artskyddsförordningen

Alla groddjur är fridlysta enligt 6 § i artskyddsförordningen, dock omfattas åkergroda och större vattensalamander också av 4 § i samma förordning. Detta innebär att även fortplantnings- och viloplatser är skyddade för åkergroda och större vattensalamander, medan vanlig groda och mindre vattensalamander endast har ett individskydd, dvs. de får inte fångas eller dödas. Förbudet att döda individer innebär även att man inte får exploatera lekområden under lek- och yngeluppväxtperioden. Groddjur som även skyddas av 4 § har ett starkare skydd som innebär förbud mot att exploatera lek- och övervintringsplatser oavsett om djuren för tillfället är där eller inte, såvida man inte genom s. k. skyddsåtgärder kan säkerställa en lika stor fortsatt reproduktion och vinteröverlevnad.

Förslag till skyddsåtgärder

Delområde 1 och 2 (inom planerat bostadsområde). Detta område används av grodor - vanlig groda och möjligen även av åkergroda, men inte som lek- eller viloplatser, varför det inte har något skydd

enlig Artskyddsförordningen. Däremot är det fortfarande önskvärt att det även efter exploatering kvarstår uppehållsområden för grodor i form av naturmark eller trädgårdar.

Delområde 3. De groddjur som uppehåller sig i kärret är mindre vattensalamander, vanlig groda och åkergroda. Både mindre vattensalamander och vanlig groda har här stora populationer och kärret som lekområde är därför viktigt att bevara. Eftersom även åkergroda observerades under lektid är det sannolikt att även denna art leker här, vilket gör att området omfattas av förbudet mot exploatering enligt 4§ Artskyddsförordningen. Upphållsområdet för groddjuren under icke lektid bedöms här vara skogen, främst den fuktigare blandskogen i öster och sydöst om kärret men även i skogsområdet i nordväst.

Avståndet mellan den planerade vägen norr om kärret och kärret ska vara cirka 5 m när vägområdet har reviderats jämfört med den tidigare plankartan (2016-09-30). Vägen kommer att ligga upphöjd över kärrets nivå och den närliggande stenmuren kommer att plockas ner och läggas tillbaka längs den nya vägen. Detta kommer att skapa en viss refug mellan vägområde och kärr som är viktigt för lekområdet. Dock kommer den vägsträcka som angränsar kärret att utgöra ett hot för grodorna när de rör sig i den riktningen från och till lekområdet/övervintringsområdet. För att minska risken för att groddjuren dödas i biltrafiken, rekommenderas därför en grodanpassad trumma/grodtunnel under vägen, med fångstarmar/grodbarriärer mot vägen.

Vid utformningen av området är det också viktigt att inte påverka hydrologin i vattnet. Om dagvatten kommer att ledas ut i kärret behöver det vara tillräckligt rent för att inte förgifta grodornas lekvatten. Det är även viktigt att dammarna bevaras och inte växer igen på grund av förändrad hydrologi från den kommande byggnationen.

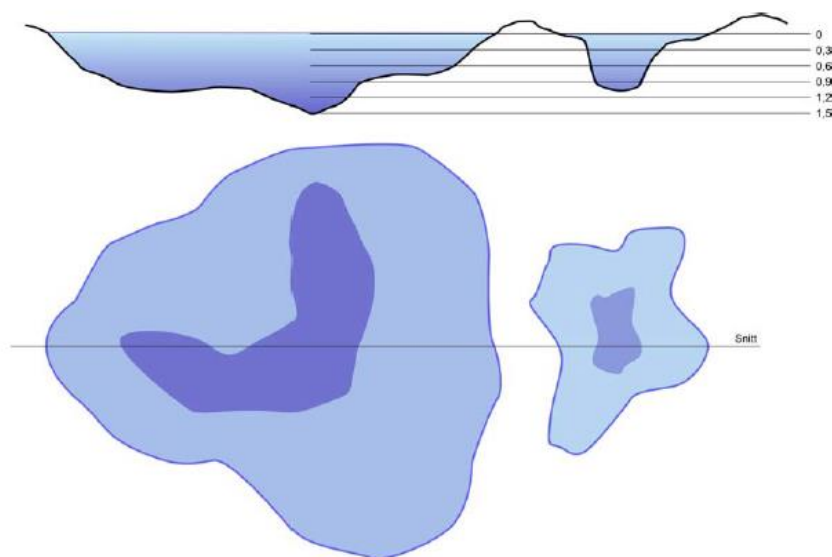
Som en extra skyddsåtgärd för grodorna/salamandrarna skulle det vara lämpligt att gräva ut en mindre damm i kanten av kärret - möjligen i den östra delen - för att ge alternativa lekplatser om grodorna störs av den planerade åtgärden i området.

Delområde 4. I sumpskogen öster om kärret hittades inte några groddjur. Däremot bedöms området vara ett viktigt uppehållsområde och även ett möjligt övervintringsområde för groddjuren som leker i kärret och bör därför skyddas.

Delområde 5. Grodromsklumpar påträffades även i kärret i granskogen. Då de var relativt nylagda vid besöket den 19 april och åkergrodor generellt trivs bättre i granskog än vanlig groda, är det troligt att åkergroda har sitt lekområde här. Grodorna i detta område behöver inte några skyddsåtgärder då området inte kommer att beröras av detaljplanen.

Delområde 6. I åkerdiket hittades grodrom, förmodligen av åkergroda. Åkergodans fortplantnings- och viloplatser är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Åkerdiket i detta område kommer delvis att vara kvar enligt planen, antingen som ett dike och/eller med en anslutande dagvattendamm. Dagvattendammar går att använda som groddammar om dagvattnet inte är alltför förorenat. För att säkra detta kan antingen en separat groddamm anläggas efter dagvattendammen, om dagvattendammens rening är tillräckligt välfungerande, eller så anläggs groddammen som en avsnörd vik av dagvattendammen. I groddjursrapporten från Vena (Bergil & Bydén, 2013) föreslås en groddamm som ett utskott, som inte genomströmmas av något större dagvattenflöde. Ett liknande utförande kan vara lämpligt även här.

Se figur nedan tagen från rapporten från Vena 1:3 Bergil & Bydén, 2013).

Figur 2. Principskiss på en dagvattensdamm och groddamm.

Då flera dagvattendammar kommer att anläggas i området är det lämpligt att ha med grodperspektivet i anläggningskedet av dem; dvs. att delar av dammarna ska hålla god vattenkvalitet. Dammarna ska också ha en något oregelbunden form och inrymma både grund- och djupområden.

I framtiden

Det är viktigt att utvärdera groddjurens och lekvattens status i området efter att detaljplanarbetet är klart, för att säkerställa att kärret och diket har bibehållit sin funktion som lekvatten och även att de anslutande sommar/vinterområdena är utan barriärer från lekområdet. Detta behöver även ske i återkommande intervaller i framtiden. I planbeskrivningen för Nordtag tas osäkerheten vad det gäller dagvattens strömning och förändrad hydrologi upp. Ett exempel är att man inte vet hur vattentillgången till kärret kommer att förändras efter byggandet. Detta kan ha allvarliga konsekvenser för groddjuren, både vid en ökad och vid en minskad vattentillförsel. Vid ökad tillförsel finns risk för episoder med förhöjda kemikalienivåer medan minskad vattentillförsel kan medföra uttorkning och igenväxning, som kan hota populationerna både i kärret och i åkern.

Referenser

Ahlén, I. Andrén, C. & Nilson, G. 1995. Sveriges grodor, ödlor och ormar. Naturskyddsföreningen.

Bergil, C. & Bydén, S. 2013. Vena 1:3 m.fl. Inventering av groddjur och förslag till skyddsåtgärder vid exploatering på uppdrag av Kungälv kommun. Melica gröna konsulter.

Nilson, G. 2017, Göteborgs naturhistoriska museum. Muntlig kommunikation.

Malmgren, J. 2005. Inventering och övervakning av större vattensalamander. Naturvårdsverket.